

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

4 päivänä huhtikuuta 2017*

Muutoksenhaku — Sopimussuhteen ulkopuolinen Euroopan unionin vastuu —
Euroopan oikeusasiamiehen suorittama sellaisen kantelun käsittely, joka koskee avoimen kilpailun
perusteella laaditun soveltuvien hakijoiden luettelon hallinnointia —
Huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnit — Unionin oikeussäännön ”riittävän ilmeisen rikkomisen”
käsite — Henkinen kärsimys — Luottamuksen menetys Euroopan oikeusasiamiehen toimistoon

Asiassa C-337/15 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta,
joka on pantu vireille 6.7.2015,

Euroopan oikeusasiamies, asiamiehinään aluksi G. Grill, sittemmin L. Papadias ja P. Dyrberg,

valittajana,

ja jossa muuna osapuolena on

Claire Staelen, kotipaikka Bridel (Luxemburg), edustajanaan avocate V. Olona,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat
R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça ja A. Prechal (esittelevä tuomari) sekä
tuomarit J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda,
S. Rodin ja F. Biltgen,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Giacobbo-Peronnel,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.9.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.10.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

- 1 Euroopan oikeusasiamies vaatii muutoksenhaullaan unionin yleisen tuomioistuimen 29.4.2015 antaman tuomion Staelen v. oikeusasiamies (T-217/11, EU:T:2015:238; jäljempänä valituksenalainen tuomio) osittaista kumoamista; kyseisellä tuomiolla se on osittain hyväksynyt Claire Staelenin kanteen, jolla tämä vaati korvausta vahingosta, jonka hän väitti itselleen aiheutuneen siitä, miten oikeusasiamies oli käsitellyt hänen kantelunsa, joka koski sitä, että Euroopan parlamentti hallinnoi huonosti avoimen kilpailun EUR/A/151/98 perusteella laadittua soveltuvien hakijoiden luetteloa, johon kantaja oli merkitty kilpailun läpäisseenä hakijana (jäljempänä soveltuvien hakijoiden luettelo).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista 9.3.1994 tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom (EYVL 1994, L 113, s. 15) kolmas perustelukappale kuuluu seuraavasti:

”oikeusasiamiehellä, joka voi toimia myös omasta aloitteestaan, on oltava mahdollisuus saada kaikki tehtäviensä suorittamiseksi tarvittava aineisto; tätä varten [unionin] toimielinten ja laitosten on toimitettava oikeusasiamiehelle tämän niiltä pyytämät tiedot – –”

- 3 Päätöksen 94/262 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Oikeusasiamies suorittaa omasta aloitteestaan tai kantelun seurauksena perustelluiksi arvioimansa tutkimukset mahdollisten epäkohtien selvittämiseksi [unionin] toimielinten ja elinten toiminnassa. – –

2. [Unionin] toimielinten ja elinten on toimitettava oikeusasiamiehelle tämän pyytämät tiedot ja myönnettävä tälle pääsy asianomaisiin asiakirjoihin. – –

– –”

- 4 Päätöksen 94/262 muuttamisesta 18.6.2008 tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen 2008/587/EY, Euratom (EUVL 2008, L 189, s. 25) toisessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Kansalaisten luottamus oikeusasiamiehen kykyyn suorittaa perusteellisia ja puolueettomia tutkimuksia väitetyissä hallinnollisten epäkohtien tapauksissa on keskeistä oikeusasiamiehen toiminnan onnistumisen kannalta.”

Asian tausta

- 5 Staelen teki 14.11.2006 oikeusasiamiehelle kantelun siitä, että soveltuvien hakijoiden luettelon hallinnoinnin osalta parlamentin hallinnossa oli ilmennyt epäkohta.
- 6 Tutkintansa päätteeksi (jäljempänä alkuperäinen tutkinta) oikeusasiamies teki 22.10.2007 päätöksen, jossa hän katsoi, ettei parlamentin toiminnassa ollut ilmennyt hallinnollista epäkohtaa (jäljempänä 22.10.2007 tehty päätös).
- 7 Oikeusasiamies päätti 29.6.2010 aloittaa omasta aloitteestaan tutkinnan arvioidakseen uudelleen, oliko parlamentin hallinnossa ilmennyt hallinnollinen epäkohta (jäljempänä oma-aloitteinen tutkinta).
- 8 Oikeusasiamies teki 31.3.2011 uuden päätöksen, jolla oma-aloitteinen tutkinta päätettiin ja jossa todettiin uudelleen, ettei parlamentin toiminnassa ollut ilmennyt hallinnollista epäkohtaa (jäljempänä 31.3.2011 tehty päätös).

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 9 Staelen nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 20.4.2011 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa hän vaati oikeusasiamiehen velvoittamista suorittamaan hänelle korvaus niistä aineellisista ja aineettomista vahingoista, joiden hän katsoi itselleen aiheutuneen niistä eri laiminlyönneistä, joihin hän väitti oikeusasiamiehen syyllistyneen alkuperäisen ja oma-aloitteisen tutkinnan yhteydessä.
- 10 Unionin yleinen tuomioistuin on lausunut valituksenalaisen tuomion 75–161 kohdassa Staelenin esittämistä ensimmäisistä väitteistä, jotka koskevat sitä, että oikeusasiamies ei ollut suorittanut alkuperäisessä ja oma-aloitteisessa tutkinnassaan kaikkia tarpeellisia tarkastuksia havaitakseen ja selvittääkseen, oliko kantajan kantelussaan ilmoittamia hallinnollisia epäkohtia ilmennyt, ja se on aluksi esittänyt tämän tuomion 75–88 kohdassa joukon ”alustavia huomautuksia”.
- 11 Tässä yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin on lähinnä mainitun tuomion 75–85 kohdassa katsonut, että vaikka oikeusasiamiehellä on laaja harkintavalta sen suhteen, ovatko hänelle osoitetut kantelut perusteltuja ja mihin toimiin ne johtavat, sekä kantelun käsittelyssä taikka hänen oma-aloitteisesti aloittamassaan tutkinnassa käytettävien tutkintakeinojen suhteen, ja vaikka hänellä ei ole tältä osin minkäänlaista velvollisuutta tietyn tuloksen saavuttamiseen, tällainen harkintavalta ei vapauta kuitenkaan oikeusasiamiestä huolellisuusvelvoitteen noudattamisesta, ja se ymmärretään velvollisuutena tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat.
- 12 Tästä unionin yleinen tuomioistuin on saman tuomion 85–87 kohdassa esittänyt seuraavat näkemykset:
- ”85 – – Tästä seuraa, että vaikka oikeusasiamies voi päättää vapaasti tutkinnan aloittamisesta ja että, jos hän päättää aloittaa sen, hän voi suorittaa kaikki perustelluksi arvioimansa tutkintatoimet, hänen on kuitenkin varmistuttava siitä, että hän kykenee näiden tutkintatoimien jälkeen tutkimaan huolellisesti ja puolueettomasti kaikki merkitykselliset seikat voidakseen päättää, onko väite hallinnollisen epäkohdan esiintymisestä perusteltu, ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä tämän väitteen johdosta – –. Se, että oikeusasiamies noudattaa toimivaltuuksiaan käyttäessään huolellisuusvelvollisuuden periaatetta, on sitäkin tärkeämpää, koska hänelle on SEUT 228 artiklan 1 kohdan ja päätöksen 94/262 3 artiklan 1 kohdan nojalla annettu nimenomaan tehtäväksi havaita mahdollisia hallinnollisia epäkohtia ja pyrkiä poistamaan ne yleisen edun ja asianomaisen kansalaisen edun mukaisesti.
- 86 Oikeusasiamiehellä ei näin ollen ole harkintavaltaa, kun kyse on huolellisuusvelvollisuuden periaatteen noudattamisesta konkreettisessa tapauksessa. Jo pelkästään huolellisuusvelvollisuuden periaatteen loukkaamisen voidaan katsoa siten olevan – – oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla riittävän ilmeinen rikkominen.
- 87 On kuitenkin korostettava myös sitä, että kaikki sääntöjenvastaisuudet oikeusasiamiehen toiminnassa eivät merkitse huolellisuusvelvollisuuden periaatteen – – loukkaamista. Ainoastaan sellainen sääntöjenvastaisuus, johon oikeusasiamies on tutkintavaltuuksiaan käyttäessään syyllistynyt ja josta on seurannut se, ettei hän ole voinut tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikkia merkityksellisiä seikkoja voidakseen päättää, onko väite hallinnollisen epäkohdan esiintymisestä unionin toimielimessä, elimessä tai laitoksessa perusteltu, ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä tämän väitteen johdosta, voi johtaa sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen huolellisuusvelvollisuuden periaatteen loukkaamisen perusteella – –”
- 13 Unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut valituksenalaisen tuomion 89–146 kohdassa Staelenin kritisoimia oikeusasiamiehen eri toimintoja, jotka liittyvät alkuperäisen tutkinnan suorittamiseen, ja se on päättänyt tältä osin tutkintansa katsomalla mainitun tuomion 141–146 kohdassa, että oikeusasiamies oli laiminlyönyt kolmeen otteeseen huolellisuusvelvoitteensa ja että nämä laiminlyönnit

olivat riittävän ilmeisiä aiheuttamaan unionin vastuun syntymisen. Oikeusasiamiehen mainitut laiminlyönnit koskivat ensinnäkin parlamentin lausunnon sisällön vääristämistä, toiseksi huolellisuusvelvoitteen laiminlyöntiä sen tutkinnan puitteissa, jolla oli tarkoitus määrittää, oliko parlamentti toimittanut Staelenin nimen merkitsemistä soveltuvien hakijoiden luetteloon koskevan tiedon muille unionin toimielimille, elimille ja laitoksille, sekä kolmanneksi tällaisen velvoitteen laiminlyöntiä myös sen tutkinnan yhteydessä, jolla oli tarkoitus varmistaa, oliko parlamentti toimittanut tämän saman tiedon omille pääosastoilleen.

- 14 Unionin yleinen tuomioistuin on tämän jälkeen lausunut valituksenalaisen tuomion 162–223 kohdassa Staelenin toiseksi esittämistä väitteistä, jotka koskevat oikeusasiamiehen väitettyjä ilmeisiä arviointivirheitä, ja se on mainitun tuomion 205 ja 223 kohdassa katsonut, että oikeusasiamies oli riittävän ilmeisesti laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa tutkiessaan sitä, oliko Staelenia syrjitty muihin hakijoihin nähden sen ajan pituuden vuoksi, jona hänen nimensä oli merkittynä soveltuvien hakijoiden luetteloon. Riittävän ilmeinen laiminlyönti, johon oikeusasiamies oli syylistynyt, koski sitä, että tämä oli päätelty, ettei parlamentin hallinnossa ollut ilmennyt hallinnollista epäkohtaa, pelkästään sen väitteen perusteella, jonka viimeksi mainittu oli esittänyt muiden hakijoiden nimen soveltuvien hakijoiden luettelossa merkittynä olemisen pituudesta, saamatta käyttöönsä tietoja, joilla kyseisten hakijoiden palvelukseen ottamisen ajankohta olisi vahvistettu, ja tämä väite oli myöhemmin osoittautunut virheelliseksi.
- 15 Unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 269 kohdassa kohtuullisen ajan periaatteen väitettyä loukkaamista koskevista väitteistä, että se kohtuuttoman pitkä aika, joka oli kulunut, ennen kuin Staelen sai vastauksen oikeusasiamiehelle lähettämäänsä kahteen kirjeeseen, merkitsee sellaisen oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeistä rikkomista, joka voi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen.
- 16 Unionin yleinen tuomioistuin on tämän jälkeen tutkinut sitä, voidaanko päätellä korvattavan vahingon olemassaolo ja tämän vahingon ja aiemmin todettujen eri laiminlyöntien välinen syy-yhteys, ja se on todennut valituksenalaisen tuomion 288–294 kohdassa, että nyt käsiteltävässä asiassa oli tällainen syy-yhteys sen henkisen kärsimyksen osalta, joka oli aiheutunut Staelenille yhtäältä luottamuksen menettämisestä oikeusasiamieheen ja toisaalta näiden laiminlyöntien aiheuttamasta ajan ja energian hukkaamisen tunteesta.
- 17 Koska unionin yleinen tuomioistuin siten on katsonut, että oikeusasiamies oli yhtäältä alkuperäisen ja oma-aloitteisen tutkinnan puitteissa neljään otteeseen laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa ja toisaalta vastannut Staelenin lähettämäänsä kahteen kirjeeseen kohtuuttoman pitkän ajan kuluttua, se on osittain hyväksynyt Staelenin kanteen ja velvoittanut oikeusasiamiehen maksamaan hänelle 7 000 euroa korvauksena henkisestä kärsimyksestä.

Asianosaisten vaatimukset ja oikeudenkäynti unionin tuomioistuimessa

- 18 Oikeusasiamies vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion yhtäältä siltä osin kuin siinä todetaan ensinnäkin, että oikeusasiamies on syylistynyt useampaan lainvastaisuuteen, jotka muodostavat riittävän ilmeisiä unionin oikeuden rikkomisia, toiseksi, että henkisen kärsimyksen aiheutuminen on näytetty toteen, ja kolmanneksi, että unionin yleisen tuomioistuimen yksilöimien lainvastaisuuksien ja tämän henkisen kärsimyksen välillä on syy-yhteys, ja toisaalta siltä osin kuin siinä veloitetaan oikeusasiamies maksamaan 7 000 euron suuruinen vahingonkorvaus
 - siltä osin kuin unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion, pääasiallisesti lausuu itse Staelenin vaatimuksesta ja hylkää sen perusteettomana

- vaihtoehtoisesti palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen siltä osin kuin valituksenalainen tuomio kumotaan ja
 - päättää oikeudenkäyntikuluista oikeudenmukaisella ja kohtuullisella tavalla.
- 19 Staelen vaatii vastineessaan, että unionin tuomioistuin
- jättää valituksen osittain tutkimatta ja katsoo joka tapauksessa, että se on perusteeton
 - velvoittaa oikeusasiamiehen maksamaan 50 000 euroa korvauksena henkisestä kärsimyksestä ja
 - velvoittaa oikeusasiamiehen korvaamaan kaikki valitusmenettelystä ja asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 20 Staelen teki valituksenalaisesta tuomiosta vastavalituksen 8.10.2015. Unionin tuomioistuin hylkäsi mainitun vastavalituksen 29.6.2016 antamallaan määräyksellä oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, ei julkaistu, EU:C:2016:670), joka annettiin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 181 artiklan perusteella. Mainitussa määräyksessä unionin tuomioistuin on päättänyt, että päävalituksesta sekä vastavalitukseen liittyvistä oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Staelenin sitä koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen, että oikeusasiamies on velvoitettava maksamaan hänelle 50 000 euron summa

- 21 Kuten tämän tuomion 19 kohdasta ilmenee, Staelenin jättämän vastineen vaatimuksilla vaaditaan yhtäältä oikeusasiamiehen tekemän valituksen hylkäämistä kokonaisuudessaan ja toisaalta sitä, että viimeksi mainittu velvoitetaan maksamaan hänelle 50 000 euroa korvauksena hänelle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä.
- 22 Tästä on kuitenkin muistutettava, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 174 artiklan mukaan vastineessa voidaan vaatia valituksen hyväksymistä, hylkäämistä tai tutkimatta jättämistä kokonaan tai osittain.
- 23 Näin ollen Staelenin vaatimus oikeusasiamiehen velvoittamisesta maksamaan hänelle 50 000 euroa on jätettävä tutkimatta.

Valituksen tarkastelu

- 24 Oikeusasiamies esittää valituksensa tueksi viisi perustetta.

Ensimmäinen valitusperuste

- 25 Ensimmäisellä valitusperusteellaan, joka sisältää neljä osaa, oikeusasiamies moittii unionin yleistä tuomioistuinta oikeudellisista virheistä sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun yhden syntymisedellytyksen osalta eli unionin oikeuden sellaisen oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeisen rikkomisen osalta.

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

– Asianosaisten lausumat

- 26 Oikeusasiamies väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että jo pelkästään sen, että oikeusasiamies on loukannut huolellisuusvelvollisuuden periaatetta, joka ymmärretään velvollisuudeksi tutkia huolella ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat, voidaan katsoa olevan unionin oikeuden sellaisen oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeinen rikkominen ja siten lainvastaisuus, joka voi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen.
- 27 Staelen katsoo, että tämä valitusperusteen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta, koska tosiseikkojen arviointi on unionin yleisen tuomioistuimen eikä valituksen ratkaisevan unionin tuomioistuimen tehtävä.
- 28 Pääasian osalta Staelen katsoo, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole tehnyt mitään oikeudellista virhettä, koska yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaisesti täsmentänyt 23.3.2004 annetun tuomion oikeusasiamies v. Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174) 50 kohdassa, että kun oikeusasiamies suorittaa tutkintaa, häntä sitoo parhaita keinoja koskeva velvoite, mikä vastaa juuri huolellisuusvelvoitteen noudattamista, jonka suhteen oikeusasiamiehellä ei siten ole mitään harkintavaltaa.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 29 Aluksi on muistutettava, että kuten SEUT 20 artiklan 2 kohdan d alakohdasta ilmenee, oikeus vedota oikeusasiamieheen unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneiden epäkohtien vuoksi on erityisesti unionin kansalaisille tunnustettu oikeus, joka on myös vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 43 artiklassa.
- 30 SEUT 228 artiklan 1 kohdan nojalla oikeusasiamiehellä on valtuudet ottaa vastaan kanteluja unionin toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, tutkia ne ja laatia niistä kertomus. Tässä samassa määräyksessä täsmennetään, että tehtäviensä mukaisesti oikeusasiamies suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perusteltuina, omasta aloitteestaan taikka hänelle toimitetun kantelun perusteella ja että jos hän toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen, elimen tai laitoksen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja se antaa lausuntonsa asiasta hänelle kolmen kuukauden määräajassa; tämän jälkeen oikeusasiamies antaa kertomuksen parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle, elimelle tai laitokselle, ja kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset.
- 31 Henkilön, joka on saattanut asian oikeusasiamiehen tutkittavaksi, mahdollisuudesta saattaa unioni vastuuseen sen tavan perusteella, jolla mainittua kantelua on käsitelty, yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että on viitattava sen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan oikeus korvaukseen tunnustetaan silloin, kun kolme edellytystä täyttyy eli kun rikotun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, kun rikkominen on riittävän ilmeinen ja kun vahinko, joka on aiheutunut henkilölle, jonka oikeuksia on loukattu, on välittömässä syy-yhteydessä toimeen ryhtynyttä tahoa koskeneen velvoitteen laiminlyöntiin. Toisen edellytyksen osalta yhteisöjen tuomioistuin on samassa asiayhteydessä myös muistuttanut, että ratkaiseva peruste unionin oikeuden rikkomisen luokitteluksi riittävän ilmeiseksi on käsiteltävänä olevan tapauksen kaltaisissa olosuhteissa unionin asianomaisen toimielimen tai laitoksen harkintavallalle asetettujen rajojen selvä ja vakava ylittäminen (tuomio 23.3.2004, oikeusasiamies v. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 32 Yhteisöjen tuomioistuin on myös täsmentänyt viimeksi todetun osalta, että sen tutkimiseksi, onko kysymyksessä riittävän ilmeinen unionin oikeuden rikkominen, joka mahdollistaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen oikeusasiamiehen menettelyn vuoksi, on otettava huomioon viimeksi mainitun tehtävien erityisluonne. Tässä yhteydessä on huomattava, että oikeusasiamiestä sitoo vain parhaita keinoja koskeva velvoite ja että hänellä on laaja harkintavalta (tuomio 23.3.2004, oikeusasiamies v. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 50 kohta).
- 33 Yhteisöjen tuomioistuin on vielä todennut, että vaikka oikeusasiamiehellä on laaja harkintavalta sen suhteen, ovatko kantelut perusteltuja sekä mihin toimiin ne johtavat, ja että hänellä ei ole tältä osin minkäänlaista velvollisuutta tietyn tuloksen saavuttamiseen, ja vaikka unionin tuomioistuinten suorittaman valvonnan on tämän vuoksi oltava rajoitettua, ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että täysin poikkeuksellisissa olosuhteissa henkilö voisi osoittaa, että oikeusasiamies on tehtäviään suorittaessaan rikkonut riittävän ilmeisesti unionin oikeutta siten, että asianomaiselle kansalaiselle aiheutuu vahinkoa (ks. vastaavasti tuomio 23.3.2004, oikeusasiamies v. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 52 kohta).
- 34 On muistutettava, että huolellisuusvelvoite, joka on erottamaton osa hyvän hallinnon periaatetta ja jota sovelletaan yleisesti unionin hallinnon toimintaan sen suhteissa yleisöön, edellyttää, että se toimii huolellisesti ja varovaisesti (ks. vastaavasti tuomio 16.12.2008, Masdar (UK) v. komissio, C-47/07 P, EU:C:2008:726, 92 ja 93 kohta).
- 35 Näiden näkökohtien valossa on ensinnäkin todettava ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan tutkittavaksi ottamisesta, että oikeusasiamies ei kritisoi siinä unionin yleisen tuomioistuimen suorittamaa tosiseikkojen arviointia, kuten Staelen väittää, vaan sitä oikeudellista virhettä, jonka mainittu tuomioistuin on hänen mukaansa tehnyt tulkitessaan virheellisesti unionin oikeuden ”riittävän ilmeisen rikkomisen” käsitettä, joka voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen. Tästä seuraa, että kyseisen valitusperusteen ensimmäinen osa on otettava tutkittavaksi.
- 36 Toiseksi ja pääasian osalta on todettava, että kun unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että jo pelkästään huolellisuusvelvollisuuden periaatteen loukkaamisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen, joka aiheuttaa unionin vastuun syntymisen, siitä syystä, että oikeusasiamiehellä ei ole harkintavaltaa, kun kyse on huolellisuusvelvollisuuden periaatteen noudattamisesta konkreettisessa tapauksessa, se on jättänyt ottamatta huomioon tämän tuomion 31–33 kohdassa esiin tuodut eri periaatteet.
- 37 Kuten tämän tuomion 31 kohdassa esiin tuodusta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä johtuu, vain yksityisiä suojelevan unionin oikeuden säännön riittävän ilmeinen rikkominen, eikä mikä tahansa rikkominen, voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen. Kun unionin toimielimellä tai elimellä on harkintavaltaa, vain se, että kyseessä oleva instanssi ylittää tämän harkintavallan rajat selvästi ja vakavasti, voi muodostaa tällaisen unionin oikeuden riittävän ilmeisen rikkomisen.
- 38 Sama pätee oikeusasiamiehen huolellisuusvelvoitteen laiminlyöntiin, joka ei automaattisesti ole lainvastaista menettelyä, joka voisi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen, mutta jota on arvioitava – kuten tämän tuomion 32 ja 33 kohdassa on tuotu esiin – ottamalla huomioon se, että tehtäviään hoitaessaan oikeusasiamiestä sitoo vain parhaita keinoja koskeva velvoite ja hänellä on laaja harkintavalta ensinnäkin sen suhteen, ovatko hänelle osoitetut kantelut perusteltuja, sekä sen suhteen, mihin toimiin ne johtavat, toiseksi aloitettujen tutkintojen suorittamistavan ja selvitysten suorittamisen suhteen ja kolmanneksi kerättyjen tietojen analysoinnin sekä tämän analyysin perusteella tehtävien päätelmien suhteen.

- 39 Kun unionin yleinen tuomioistuin on väittänyt valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että oikeusasiamiehellä ei ole harkintavaltaa, kun kyse on huolellisuusvelvollisuuden periaatteen noudattamisesta konkreettisessa tapauksessa, ja sitten päätelty siitä, että jo pelkästään huolellisuusvelvollisuuden periaatteen loukkaamisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen, se on selvästi aikunut viitata valituksenalaisen tuomion 71 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön, jonka mukaan silloin, kun kyseessä olevalla unionin toimielimellä on huomattavan vähän tai sillä ei ole ollenkaan harkintavaltaa, jo pelkän unionin oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen (ks. mm. tuomio 10.12.2002, komissio v. Camar ja Tico, C-312/00 P, EU:C:2002:736, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Unionin yleinen tuomioistuin ei voi päättää, että sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnin perusteella aiheuttavat edellytykset olivat täyttyneet, ottamatta huomioon sitä alaa, niitä edellytyksiä taikka sitä asiayhteyttä, joissa mainittu velvoite koskee unionin toimielintä tai elintä (ks. vastaavasti tuomio 30.1.1992, Finsider ym. v. komissio, C-363/88 ja C-364/88, EU:C:1992:44, 24 kohta).
- 41 Jotta voidaan päätellä oikeusasiamiehen laiminlyöneen hänelle kuuluvan huolellisuusvelvoitteen riittävän ilmeisesti, on siis tarpeen todeta, että koska hän ei ole toiminut kaikella vaaditulla huolellisuudella ja varovaisuudella, hän on sivuuttanut vakavalla ja ilmeisellä tavalla harkintavaltansa rajat hänellä olevien tutkintavaltuuksien käyttämisen osalta. Tätä varten on otettava huomioon mainittu asiayhteys pitäen mielessä kaikki kyseessä olevalle tilanteelle ominaiset seikat, joihin kuuluvat muun muassa se ilmeinen huolellisuuden puuttuminen, jota oikeusasiamies on osoittanut tutkintaansa suorittaessaan (ks. vastaavasti tuomio 30.1.1992, Finsider ym. v. komissio, C-363/88 ja C-364/88, EU:C:1992:44, 22 kohta ja tuomio 10.7.2003, komissio v. Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, 31 kohta), sen anteeksiannettavuus tai anteeksiantamattomuus (ks. vastaavasti mm. tuomio 30.1.1992, Finsider ym. v. komissio, C-363/88 ja C-364/88, EU:C:1992:44, 22 kohta ja tuomio 4.7.2000, Haim, C-424/97, EU:C:2000:357, 42 ja 43 kohta) tai tämän suorittamasta tutkimuksesta tehtyjen päätelmien epäasianmukaisuus ja kohtuuttomuus (ks. vastaavasti tuomio 22.10.1991, Nölle, C-16/90, EU:C:1991:402, 13 kohta).
- 42 On vielä täsmennettävä, että – kuten oikeusasiamies on väittänyt – pelkästään unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 85 kohdassa korostamalla sitä koskevalla seikalla, että oikeusasiamiehen tehtävä on havaita hallinnolliset epäkohdat muissa unionin toimielimissä ja elimissä, ei myöskään voida perustella tämän tuomion 86 kohdassa olevaa näkemystä.
- 43 Tämän suhteen voidaan tosin olettaa, että oikeusasiamies juuri hänelle perussopimuksella annetun tehtävän perusteella osoittautuu itse erityisen tarkkaavaiseksi huolellisuusvelvoitteen noudattamisessa suorittamalla huolellisesti ja varovaisesti tutkintansa, jonka osalta häntä sitoo kuitenkin vain parhaita keinoja koskeva velvoite. Edellä olevasta ei kuitenkaan voida päätellä, että oikeusasiamiehen huolellisuusvelvoitteen pieninkin laiminlyönti tällaisten tutkintatehtävien yhteydessä merkitsisi automaattisesti tämän tuomion 31 ja 32 kohdassa esiin tuodussa oikeuskäytännössä tarkoitettua mainitun velvoitteen riittävän ilmeistä rikkomista.
- 44 Kuten oikeusasiamies on perustellusti huomauttanut, valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa oleva täsmennys, jonka mukaan ainoastaan sellainen sääntöjenvastaisuus, johon oikeusasiamies on syylistynyt ja josta on seurannut se, ettei hän ole voinut tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikkia merkityksellisiä seikkoja voidakseen päättää, onko väite hallinnollisen epäkohdan esiintymisestä perusteltu, voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun, ei vaikuta millään tavalla tämän tuomion 41 kohdassa oleviin näkemyksiin. Mainittu täsmennys liittyy seurauksiin, joita todetusta lainvastaisuudesta mahdollisesti on, eikä kyseessä olevan toiminnan tai laiminlyönnin luonteeseen tai mainitun lainvastaisuuden ilmentämän unionin oikeuden rikkomisen riittävän ilmeiseen luonteeseen.

- 45 Edellä todetusta johtuu, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa yleisellä tavalla, että ”jo pelkästään” se, että oikeusasiamies laiminlyö huolellisuusvelvoitteen, merkitsi yksityisiä suojaavan unionin oikeussäännön riittävän ilmeistä rikkomista, joka voi saada aikaan sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun.
- 46 Tällainen oikeudellinen virhe ei kuitenkaan nyt käsiteltävässä asiassa voi yksinään johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen. Sen määrittämiseksi, olisiko tuomio kumottava, on varmistettava, onko – kuten oikeusasiamies väittää ensimmäisen valitusperusteen toisessa, kolmannessa ja neljännessä osassa sekä toisessa valitusperusteessa – unionin yleinen tuomioistuin tämän jälkeen konkreettisesti soveltanut valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa vahvistamaansa väärää periaatetta ja onko mainittu oikeudellinen virhe siten vaikuttanut haitallisesti siihen arviointiin, jolla unionin yleinen tuomioistuin on luokitellut oikeusasiamiehen eri menettelyt huolellisuusvelvoitteen riittävän ilmeisiksi rikkomisiksi.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen, kolmas ja neljäs osa

– Asianosaisten lausumat

- 47 Ensimmäisen valitusperusteensa toisessa, kolmannessa ja neljännessä osassa oikeusasiamies väittää, että kun otetaan huomioon unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa tekemä oikeudellinen virhe, mainittu tuomioistuin on katsoessaan saman tuomion 142–144 kohdassa, että nyt käsiteltävässä asiassa oikeusasiamiehen syyksi luetut kolme huolellisuusvelvoitteen rikkomista ovat riittävän ilmeisiä sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymiseksi, tehnyt useita oikeudellisia virheitä.
- 48 Valitusperusteen toisessa osassa oikeusasiamies väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 142 kohdassa todennut, että oikeusasiamies oli syyllistynyt tällaiseen riittävän ilmeiseen rikkomiseen vääristäessään 22.10.2007 tekemässään päätöksessä parlamentin lausunnon sisältöä pelkästään siitä syystä, että oikeusasiamiehellä ei ole lainkaan harkintavaltaa, kun kyse on asiakirjan sisällön esittämisestä, se on jättänyt noudattamatta velvollisuuttaan ottaa huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat tällaisen rikkomisen olemassaolon toteamiseksi.
- 49 Oikeusasiamies väittää sitten valituksenalaisen tuomion 143 ja 144 kohtaan kohdistettujen ensimmäisen valitusperusteensa kolmannen ja neljännen osan tueksi, että kun unionin yleinen tuomioistuin on vain väittänyt, että oikeusasiamiehen väitetyt huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnit tämän tutkimuksissa, joilla oli tarkoitus määrittää, oliko parlamentti ilmoittanut muille toimielimille ja omille pääosastoilleen Staelenin nimen merkitsemisestä soveltuvien hakijoiden luetteloon, olivat unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa vahvistamaan periaatteeseen nähden unionin oikeuden riittävän ilmeisiä rikkomisia, tämä tuomioistuin ei ole todennut tällaisten rikkomisten olemassaoloa, vaan se on ottanut sen lähtökohdaksi.
- 50 Todetessaan valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa, että oikeusasiamies ei ollut vahvistanut, oliko tämän tuomion edeltävässä kohdassa tarkoitettu tieto ilmoitettu muille unionin toimielimille, unionin yleinen tuomioistuin esittää ristiriitaisen lausuman, koska se on valituksenalaisen tuomion 105 kohdassa todennut, että näillä toimielimillä oli tämä tieto ainakin 14.5.2007 lähtien.
- 51 Valituksenalaisen tuomion 144 kohdan osalta, joka liittyy saman tiedon toimittamiseen parlamentin pääosastoille, unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi jättänyt ottamatta huomioon oikeusasiamiehen tehtävän erityispiirteet katsoessaan, että tällä on tarkastuksia suorittaessaan velvollisuus saada ja sisällyttää asiakirja-aineistoihinsa kirjalliset todisteet hänen tutkintansa kunkin aspektin osalta.

52 Staelenin mukaan unionin yleisen tuomioistuimen on arvioitava tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja sen toteamiseksi, onko huolellisuuden puuttuminen sääntöjenvastaista, ja jos on, onko kyseessä lisäksi unionin oikeuden riittävän ilmeinen rikkominen, joten oikeusasiamiehen ensimmäisen valitusperusteen toinen, kolmas ja neljäs osa on jätettävä tutkimatta. Valituksenalaisen tuomion 142–144 kohtaan sisältyvä unionin yleisen tuomioistuimen analyysi ei missään tapauksessa sisällä Staelenin mukaan mitään oikeudellista virhettä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Ensimmäisen valitusperusteen toisen, kolmannen ja neljännen osan tutkittavaksi ottamisesta on palautettava mieliin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen yhtäältä määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi unionin yleiselle tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Kun unionin yleinen tuomioistuin on sitä vastoin määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, unionin tuomioistuin on toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja unionin yleisen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa (ks. mm. tuomio 3.9.2009, Moser Baer India v. neuvosto, C-535/06 P, EU:C:2009:498, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Siten unionin tuomioistuin on toistuvasti muistuttanut, että kysymys siitä, onko unionin yleinen tuomioistuin perustellusti voinut katsoa näiden tosiseikkojen nojalla, että unionin toimielimet ovat laiminlyöneet huolellisuusvelvoitettaan, on oikeudellinen kysymys, joka muutoksenhaun yhteydessä kuuluu unionin tuomioistuimen valvontavaltaan (ks. mm. tuomio 3.9.2009, Moser Baer India v. neuvosto, C-535/06 P, EU:C:2009:498, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Sama pätee, kun on määritettävä, onko tällainen laiminlyönti lisäksi luokiteltava unionin oikeuden riittävän ilmeiseksi rikkomiseksi, joka voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen.

54 Toisin kuin Staelen väittää, ensimmäisen valitusperusteen toisella, kolmannella ja neljännellä osalla ei pyritä siihen, että unionin yleisen tuomioistuimen suorittamat tosiseikkoja koskevat arvioinnit tutkittaisiin uudelleen, vaan niillä on lähinnä tarkoitus kiistää ne oikeudelliset luokitellut, joiden perusteella mainittu tuomioistuin on todennut, että oikeusasiamies on käsiteltävässä asiassa syyllistynyt unionin oikeuden riittävän ilmeiseen rikkomiseen.

55 Staelenin esittämä oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

56 Pääasiasta ja ensimmäisen valitusperusteen toisesta osasta on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 102 kohdassa, että kun oikeusasiamies oli todennut 22.10.2007 tekemänsä päätöksen 2.5 kohdassa, että suoritettu tarkastus oli vahvistanut sen, minkä parlamentti oli jo ilmoittanut lausunnossaan, eli että soveltuvien hakijoiden luettelo oli annettu unionin muiden toimielinten käyttöön, vaikka mainittu lausunto ei sisältänyt tällaista toteamusta, oikeusasiamies oli huolellisuusvelvoitteen laiminlyömällä vääristänyt kyseisen asiakirjan sisältöä.

57 Tältä osin on korostettava, että vaikka – kuten tämän tuomion 38 kohdassa todetaan – oikeusasiamiehellä on tehtävänsä hoitaessaan laaja harkintavalta erityisesti hänelle toimitettujen kantelujen aiheuttamien seurausten osalta ja niiden tutkinnan osalta, kuitenkin silloin, kun kyse on hänelle toimitetun asiakirjan sisällön esittämisestä tutkinnan päättävän päätöksen puitteissa tehtävien päätelmien tukemiseksi, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, hänellä on vain kapea tai olematon harkintavalta. Näin ollen tämän tuomion 39 kohdassa esiin tuotu oikeuskäytäntö huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 142 kohdassa perustellusti, että se, että oikeusasiamies on vääristänyt parlamentin 20.3.2007 antaman lausunnon sisältöä, merkitsee sellaista riittävän ilmeistä unionin oikeuden rikkomista, joka voi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen.

- 58 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä.
- 59 Kyseisen valitusperusteen kolmannesta ja neljännessä osasta on todettava, että valituksenalaisen tuomion 143 ja 144 kohdasta ilmenee, että valituksenalaisen tuomion 109 ja 140 kohdassa todettujen huolellisuusvelvoitteiden laiminlyöntien, jotka johtuvat oikeusasiamiehen suorittaman soveltuvien hakijoiden luettelon toimittamista muille toimielimille ja parlamentin pääosastoille koskevan tutkinnan puutteellisuudesta, riittävän ilmeiseksi luokittelusta unionin yleinen tuomioistuin on tyytynyt viittaamaan valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa esitettyihin päätelmiin.
- 60 Unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa tekemä oikeudellinen virhe, sellaisena kuin se on yksilöity ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan tarkastelun yhteydessä, on siten aiheuttanut virheen siinä arvioinnissa, jolla mainittu tuomioistuin on saman tuomion 143 ja 144 kohdassa luokitellut nyt käsiteltävässä asiassa oikeusasiamiehen syyksi luettavan puuttuvan huolellisuuden riittävän ilmeiseksi rikkomiseksi, joka voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen.
- 61 Näin ollen valitusperusteen kolmas ja neljäs osa on hyväksyttävä ilman, että olisi tarpeen tutkia oikeusasiamiehen niiden tueksi esittämiä muita väitteitä.
- 62 Edellä todetun perusteella ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen, kolmas ja neljäs osa on hyväksyttävä, mutta sen toinen osa on hylättävä.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 63 Toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa oikeusasiamies väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on lausunut asiasta ultra petita, kun se on todennut valituksenalaisen tuomion 205 ja 223 kohdassa, että oikeusasiamies on jättänyt ottamatta huomioon huolellisuusvelvollisuuden periaatteen luottamalla parlamentin selitykseen, vaikka Staelen oli kanteessaan todellisuudessa tuonut esiin oikeusasiamiehen ilmeisen arviointivirheen.
- 64 Kyseisen valitusperusteen toisessa osassa oikeusasiamies väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan valituksenalaisen tuomion 204 kohdassa, että se, että unionin toimielimen tutkinnan yhteydessä antama selitys saattaa vaikuttaa uskottavalta, ei vapauta oikeusasiamiestä vastuustaan varmistaa se, että tosiseikat, joihin tämä selitys perustuu, pitävät paikkansa, jos kyseinen selitys on ainoa perusta hänen toteamukselleen siitä, että kyseisen toimielimen hallinnossa ei ole ilmennyt hallinnollista epäkohtaa.
- 65 Toisen valitusperusteen kolmannessa osassa oikeusasiamies väittää, että vaikka olisikin katsottava, että hän on tehnyt virheen, jonka unionin yleinen tuomioistuin on lukenut hänen syykseen, mainittu tuomioistuin ei silti ole tutkinut sitä, onko tällainen virhe riittävän ilmeinen unionin oikeuden rikkominen. Valituksenalaisen tuomion 205 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on tyytynyt toteamaan tältä osin, että sen yksilöimä huolellisuuden puuttuminen voi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen.
- 66 Toisen valitusperusteen ensimmäisestä osasta Staelen väittää, että päätellessään, että oikeusasiamies on laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa, unionin yleinen tuomioistuin ei ole tuonut esiin moitetta, joka ei sisältynyt kannekirjelmään, ja että se saattoi tosiseikkojen osalta toimivaltaisena tuomioistuimena luokitella uudelleen kannekirjelmässä esitetyt tosiseikat ja oikeudelliset seikat.

67 Kyseisen valitusperusteen toisesta ja kolmannelta osasta Staelen katsoo, että oikeusasiamies tosin voi tukeutua unionin toimielimen antamiin tietoihin edellyttäen, ettei ole olemassa seikkoja, jotka voivat saattaa näiden tietojen luotettavuuden epäilyksenalaiseksi, mutta nyt käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan näin ole, koska hallinnon esittämien väitteiden tarkastaminen on juuri oikeusasiamiehen tehtävän ydin.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

68 Aluksi on muistutettava, että valituksenalaisen tuomion 205 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että oikeusasiamies ei ollut toiminut vaadittavaa huolellisuutta noudattaen todetessaan, ettei parlamentin hallinnossa ollut ilmennyt hallinnollista epäkohtaa sen ajan pituuteen liittyen, jona Staelenin nimi oli merkittynä soveltuvien hakijoiden luetteloon, luottaen tältä osin parlamentin väitteeseen avoimen kilpailun EUR/A/151/98 alun perin läpäisseiden 22 hakijan palvelukseen ottamisesta ja saamatta käyttöönsä tietoja, joilla kunkin kilpailun läpäisseen hakijan palvelukseen ottamisen ajankohta olisi vahvistettu, vaikka tämä väite on sittemmin osoittautunut virheelliseksi. Samassa kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 84–86 kohtaan tältä osin viitaten todennut, että tämä huolimattomuus voi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen.

69 Unionin yleinen tuomioistuin on toistanut valituksenalaisen tuomion 223 kohdassa, että tämän puuttuvan huolellisuuden seurauksena oikeusasiamies on virheellisesti pitänyt tiettyjä seikkoja toteen näytettyinä ja siten virheellisesti päätellyt, ettei parlamentin toiminnassa ollut hallinnollisia epäkohtia.

70 Toisen valitusperusteen ensimmäisestä osasta on todettava, että – kuten oikeusasiamies on todennut ja kuten valituksenalaisen tuomion 162 ja 197 kohdasta ilmenee – pitää paikkansa, että Staelen on vedonnut unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamansa kanteen tueksi siihen, että oikeusasiamies oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan alkuperäisen tutkinnan johdosta 31.3.2011 tekemässään päätöksessä, että parlamentti ei ollut syrjinyt häntä avoimen kilpailun EUR/A/151/98 muihin hakijoihin nähden soveltuvien hakijoiden luettelon voimassaolon pituuden osalta.

71 Tästä kanneperusteesta unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 202–205 kohdassa, että oikeusasiamies oli laiminlyönyt huolellisuusveloitteensa jättämällä virheellisesti tarkastamatta Staelenin ja muiden kyseessä olevan kilpailun soveltuvien hakijoiden luettelossa pitämisen pituutta koskevan parlamentin väitteen paikkansapitävyyden. Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on lähinnä katsonut, että oikeusasiamies oli huolellisuuden ja varovaisuuden laiminlyömällä tehnyt arviointivirheen, jonka perusteella hän oli virheellisesti katsonut, ettei parlamentin toiminnassa ollut todettava olevan hallinnollista epäkohtaa.

72 Näin ollen on todettava, että kun unionin yleinen tuomioistuin on näin luokitellut uudelleen sille esitetyn kanneperusteen, se ei ole ottanut sitä vääristyneellä tavalla huomioon eikä siten lausunut ultra petita, joten toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

73 Siten ilman, että olisi tarpeen lausua tämän valitusperusteen toisesta osasta, mainitun valitusperusteen kolmannelta osasta on todettava, että kun unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 205 kohdassa, että nyt käsiteltävässä asiassa oikeusasiamiehen syyksi luettava huolimattomuus oli luonteeltaan riittävän ilmeinen rikkominen, joka voi aiheuttaa unionin vastuun syntymisen, ja tyytynyt tältä osin pelkkään viittaukseen mainitun tuomion 84–86 kohdassa esitettyihin näkemyksiin, se on tehnyt oikeudellisen virheen, joka on analoginen ensimmäisen valitusperusteen kolmannen ja neljännen osan tutkimisen yhteydessä esiin tulleiden virheiden kanssa.

- 74 Unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa tekemä oikeudellinen virhe, joka koskee unionin oikeuden riittävän ilmeisen rikkomisen käsitettä, sellaisena kuin se on yksilöity tämän tuomion 45 kohdassa suoritettua ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan tutkimisessa, on aiheuttanut virheen siinä harkinnassa, jonka perusteella mainittu tuomioistuin on päättänyt tällaiseen luokitteluun valituksenalaisen tuomion 205 kohdassa.
- 75 Edeltävien päätelmien perusteella toisen valitusperusteen kolmas osa hyväksyttävä.

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 76 Kolmannella valitusperusteellaan oikeusasiamies väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 269 kohdassa, että se, että oikeusasiamies ei ole noudattanut sitä kohtuullista aikaa, jossa Staelenilla oli oikeus saada vastaus kirjeisiinsä, merkitsee sellaisen unionin oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeistä rikkomista, ja kun se on katsonut, että jokainen tämän kohtuullisen ajan ylittäminen saa aikaan oikeusasiamiehen vastuun, se on sivuuttanut sen eron, joka on tehtävä unionin oikeuden pelkän ja riittävän ilmeisen rikkomisen välillä. Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on laiminlyönyt velvollisuutensa ottaa huomioon kaikki asiassa merkitykselliset seikat, joiden perusteella se voi ratkaista kysymyksen.
- 77 Staelen kiistää kaikki tällaiset oikeudelliset virheet.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 78 Todettuaan valituksenalaisen tuomion 256 kohdassa, että oikeusasiamies oli kahteen otteeseen laiminlyönyt velvollisuutensa vastata Staelenin kirjeisiin kohtuullisessa ajassa, unionin yleinen tuomioistuin on saman tuomion 269 kohdassa tyytynyt lyhyesti ja ytimekkäästi toteamaan, että sivuutettuaan siten Staelenin oikeuden saada vastaus tällaisessa ajassa oikeusasiamies oli syyllistynyt sellaisen unionin oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeiseen rikkomiseen, joka voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen.
- 79 Unionin yleinen tuomioistuin on siten rinnastanut kohtuullisessa ajassa toimimisen velvollisuuden minkä tahansa laiminlyönnin unionin oikeussäännön riittävän ilmeiseen rikkomiseen.
- 80 Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on sivuuttanut tämän tuomion 31–33 kohdassa esiin tuodun oikeuskäytännön.
- 81 Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään ole mitenkään perustellut sen aikaisemmin toteaman unionin oikeuden rikkomisen riittävän ilmeistä luonnetta.
- 82 Tästä on huomautettava, että velvollisuus perustella unionin tuomioistuimen ratkaisut perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklaan, jota sovelletaan saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 117 artiklan nojalla unionin yleiseen tuomioistuimeen (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2007, Naipes Heraclio Fournier v. SMHV, C-311/05 P, ei julkaistu, EU:C:2007:572, 51 kohta).
- 83 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuomion perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmeistä unionin yleisen tuomioistuimen päättely siten, että asianosaisille selviävät ratkaisun syyt ja että unionin tuomioistuin voi tutkia sen laillisuuden (ks. mm. 20.1.2011 annettu tuomio General Química ym. v. komissio, C-90/09 P, EU:C:2011:21, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 84 Nyt käsiteltävässä asiassa se, että unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 269 kohdassa käyttämää riittävän ilmeiseksi rikkomiseksi luokittelua ei ole mitenkään perusteltu, tekee unionin tuomioistuimelle mahdottomaksi arvioida, onko – kuten oikeusasiamies lähinnä väittää kolmannella valitusperusteellaan – unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen soveltaessaan tällaista luokittelua.
- 85 Tällainen perustelujen puuttuminen, joka merkitsee olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja vaikeuttaa siten unionin tuomioistuimen suorittamaa laillisuusvalvontaa, on oikeusjärjestyksen perusteisiin pohjautuva peruste, jonka unionin tuomioistuin voi tutkia viran puolesta (ks. vastaavasti tuomio 20.2.1997, komissio v. Daffix, C-166/95 P, EU:C:1997:73, 24 kohta ja tuomio 28.1.2016, Quimitécnica.com ja de Mello v. komissio, C-415/14 P, ei julkaistu, EU:C:2016:58, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 86 Näin ollen oikeusasiamiehen kolmas valitusperuste on hyväksyttävä.

Neljäs valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 87 Oikeusasiamies väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen luokitellessaan valituksenalaisen tuomion 290 kohdassa ilman mitään selitystä henkiseksi kärsimykseksi sen, että kantelijan luottamus oikeusasiamiehen toimistoa kohtaan on heikentynyt tämän tekemien virheiden johdosta.
- 88 Staelen kiistää kaikki oikeudelliset virheet tältä osin.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 89 Valituksenalaisen tuomion 290 kohdasta ilmenee, että henkinen kärsimys, jonka unionin yleinen tuomioistuin on myöntänyt Staelenille aiheutuneen, johtuu nyt käsiteltävässä asiassa yhtäältä tämän luottamuksen menettämisestä oikeusasiamiehen toimistoon ja toisaalta tämän siitä tunteesta tai käsityksestä, että hän on menettänyt aikaansa ja energiaansa sen kantelun takia, jonka hän on jättänyt mainitun unionin elimen käsiteltäväksi.
- 90 Neljäs valitusperuste, jolla kritisoidaan valituksenalaista tuomiota tämän henkisen kärsimyksen ensimmäisen tekijän osalta eli siltä osin kuin on kyse luottamuksen menettämisestä oikeusasiamiehen toimistoon, sisältää kaksi osaa. Oikeusasiamies moittii unionin yleistä tuomioistuinta samalla siitä, että se on virheellisesti luokitellut mainitun tekijän henkiseksi kärsimykseksi ja soveltanut tätä luokittelua ilman mitään selitystä.
- 91 Valitusperusteen ensimmäisestä osasta on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingon, josta vaaditaan korvausta, on oltava todellinen ja varma (ks. mm. tuomio 7.2.1990, Culin v. komissio, C-343/87, EU:C:1990:49, 27 kohta; tuomio 14.5.1998, neuvosto v. de Nil ja Impens, C-259/96 P, EU:C:1998:224, 23 kohta ja tuomio 21.2.2008, komissio v. Girardot, C-348/06 P, EU:C:2008:107, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 92 On tosin kiistatonta, että kun on otetaan huomioon oikeusasiamiehen tehtävä, unionin kansalaisten luottamus oikeusasiamiehen kykyyn suorittaa perusteellisia ja puolueettomia tutkimuksia väitetyissä hallinnollisten epäkohtien tapauksissa on keskeistä. Kuten päätöksen 2008/587 toisessa perustelukappaleessa korostetaan, tällainen luottamus on myös keskeistä oikeusasiamiehen toiminnan onnistumisen kannalta.

- 93 On kuitenkin todettava yhtäältä, että tällaiset näkökohdat pätevät hyvin suuressa määrin myös kaikkiin unionin toimielimiin, elimiin tai laitoksiin, joiden tehtävänä on ratkaista yksittäistapausta koskeva pyyntö, olipa kyseessä sitten kantelu, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, tai kanne tai yleisemmin mikä tahansa pyyntö, jonka suhteen mainituilla toimielimillä, elimillä tai laitoksilla on velvollisuus reagoida.
- 94 Toisaalta sellainen mahdollinen luottamuksen menetyks oikeusasiamiehen toimistoon, joka voi johtua tämän käyttämisestä menettelyistä tutkintojen yhteydessä, voi vaikuttaa erotuksetta kaikkiin henkilöihin, joilla on oikeus jättää tämän käsiteltäväksi milloin tahansa kantelu.
- 95 Tästä johtuu, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen luokitellessaan Staelenin väittämän luottamuksen menetyksen oikeusasiamiehen toimistoon korvattavissa olevaksi henkiseksi kärsimykseksi. Tästä seuraa, että neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa on hyväksyttävä ilman, että olisi tarpeen lausua sen toisesta osasta.

Viides valitusperuste

- 96 Viidennellä valitusperusteellaan oikeusasiamies väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 292 ja 293 kohdassa, että mainitun elimen alkuperäisessä tutkinnassaan tekemä lainvastaisuus oli ratkaiseva syy Staelenille aiheutuneeseen henkiseen kärsimykseen, joka liittyy siihen, että hän oli menettänyt luottamuksensa oikeusasiamiehen toimistoon.
- 97 Tämän tuomion 95 kohdassa tehdyn päätelmän perusteella ei ole enää tarpeen lausua viidennestä valitusperusteesta.

Valituksenalaisen tuomion kumoaminen

- 98 Koska ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen, kolmas ja neljäs osa, toisen valitusperusteen kolmas osa ja kolmas valitusperuste on todettu perustelluiksi, siitä seuraa, että niistä viidestä lainvastaisesta menettelyistä, jotka unionin yleinen tuomioistuin luki oikeusasiamiehen syyksi valituksenalaisessa tuomiossa, mainittu tuomioistuin luokitteli neljä unionin oikeuden riittävän ilmeisiksi rikkomisiksi, jotka voivat aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen, mutta kolmen näistä osalta se teki oikeudellisen virheen ja neljännen osalta puuttuivat perustelut kokonaan. Neljäs valitusperuste on hyväksytty siitä syystä, että unionin yleinen tuomioistuin oli tehnyt oikeudellisen virheen luokitellessaan mahdollisen Staelenin luottamuksen menetyksen oikeusasiamiehen toimistoon korvattavaksi henkiseksi kärsimykseksi sen tavan takia, jolla oikeusasiamies oli nyt käsiteltävässä asiassa hoitanut tutkintatehtävänsä.
- 99 Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen päätökseltä velvoittaa oikeusasiamies maksamaan Staelenille korvaus puuttuu oikeudellinen perusta.
- 100 Tästä syystä valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohta on kumottava.
- 101 Sitä vastoin ei ole kumottava mainitun tuomiolauselman 2 kohtaa, jolla unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt Staelenin kanteen muilta osin, koska tähän päätökseen ei vaikuta se, että tämän valituksen ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs valitusperuste ovat osittain perusteltuja.
- 102 Koska valituksenalainen tuomio on osittain kumottu, unionin yleisen tuomioistuimen päätös oikeudenkäyntikuluista ja siten valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 3 ja 4 kohta on myös kumottava.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne

- 103 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, unionin tuomioistuin voi itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen. Nämä edellytykset täyttyvät tässä asiassa.
- 104 Ensinnäkin oikeusasiamiehen syyksi luetuista huolellisuusvelvoitteen laiminlyönneistä on muistutettava, että ne koskevat ensinnäkin sitä, että tämä on alkuperäisen tutkinnan yhteydessä jättänyt tutkimatta kysymyksen siitä, milloin ja kuinka Staelenin merkitseminen soveltuvien hakijoiden luetteloon oli ilmoitettu unionin muille toimielimille, elimille ja laitoksille.
- 105 Tästä rikkomisesta on todettava, että se on luonteeltaan riittävän ilmeinen, jotta se voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen.
- 106 Vastaus siihen kysymykseen, milloin ja kuinka unionin toimielimille, elimille ja laitoksille ilmoitettiin Staelenin merkitsemisestä soveltuvien hakijoiden luetteloon, oli yksi niistä keskeisistä seikoista, jotka kuuluivat oikeusasiamiehen tutkintaan, jolla oli tarkoitus määrittää, oliko parlamentti kyseessä olevan henkilön asiakirja-aineistoa tällaisen merkitsemisen jälkeen käsitellessään syylistynyt hallinnolliseen epäkohtaan. Lisäksi sen tarkastaminen, oliko mainittu merkitseminen ilmoitettu unionin muille toimielimille, elimille ja laitoksille ja mitä keinoja käyttäen, oli yksi oikeusasiamiehen tarkastuspäätöksen nimenomaisesti ilmoitetuista tavoitteista.
- 107 Oikeusasiamies on kuitenkin tässä suhteessa tyytynyt pelkkään parlamentin tiedoksi antamaan niin sanottuun pooling-asiakirjaan, joka on päivätty 14.5.2007 ja josta ilmenee, että kyseisenä päivänä vain yksi hakija oli enää soveltuvien hakijoiden luettelossa. Oikeusasiamies on siten päätellyt tästä asiakirjasta, että Staelen oli ainoa hakija, jonka nimi oli vielä mainitussa luettelossa, ja että muut unionin toimielimet, elimet ja laitokset olivat siten mainitun asiakirjan saatavuuden perusteella voineet olla tietoisia tästä ainakin 14.5.2007 lähtien.
- 108 Vaikka oletettaisiinkin, että oikeusasiamies olisi kohtuudella voinut päätellä kyseessä olevasta asiakirjasta, että unionin toimielinten, elinten ja laitosten tiedossa oli Staelenin nimen oleminen soveltuvien hakijoiden luettelossa ainakin kyseisen asiakirjan päivämäärästä eli 14.5.2007 lähtien, siitä huolimatta sen perusteella ei voitu päätellä – kuten oikeusasiamies on myöntänyt vastineessaan –, milloin ja kuinka parlamentti on ilmoittanut mainitun merkitsemisen, jonka oletetaan tapahtuneen jo 17.5.2005, mainituille toimielimille, elimille ja laitoksille.
- 109 Tästä seuraa, että kun oikeusasiamies on 22.10.2007 tekemänsä päätöksen 2.5 kohdassa päätellyt, että parlamentti oli ilmoittanut Staelenin nimen merkitsemisestä soveltuvien hakijoiden luetteloon muille unionin toimielimille viittaamalla tältä osin muun muassa sellaisen tarkastuksen tulokseen, joka oli ilmeisen puutteellinen kyseessä olevalta näkökannalta, hän on puuttuvan huolellisuuden ja varovaisuuden vuoksi tehnyt anteeksiantamattoman arviointivirheen ja siten sivuuttanut vakavalla ja ilmeisellä tavalla tutkinnan suorittamista koskevan harkintavaltansa rajat.
- 110 Tämän jälkeen on todettava oikeusasiamiehen syyksi luettavasta huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnistä, joka perustuu lähinnä siihen, että hän on tukenut 22.10.2007 tekemänsä päätöksen 2.4 kohtaan sisältyvää arviointia pelkästään oletuksella, joka perustuu asiakirjoihin, joiden luonnetta tai sisältöä hän ei ole voinut täsmentää, että tämä laiminlyönti on riittävän ilmeinen.
- 111 Oikeusasiamiehen suorittama alkuperäinen tutkinta ja tarkastus ovat yhtäältä koskeneet sitä, oliko Staelenin nimen merkitseminen soveltuvien hakijoiden luetteloon annettu parlamentin kaikkien pääosastojen tietoon. Toisaalta oikeusasiamies on todennut 22.10.2007 tekemänsä päätöksen 2.4 kohdassa tältä osin, että parlamentin asiakirja-aineiston tarkastuksen perusteella se, että Staelen oli hakija, oli annettu mainittujen pääosastojen tiedoksi.

- 112 Näin ollen sellaisen mahdollisen hallinnollisen epäkohdan paljastamisen osalta, jota oikeusasiamiehen alkuperäinen tutkinta oli konkreettisesti koskenut, esittäessään tällaisen väitteen 22.10.2007 tekemässään päätöksessä, jolla mainittu tutkinta päätettiin, ja jättäessään mainitussa päätöksessä joko viittaamatta täsmällisemmin asiakirjoihin, jotka tukevat mainittua väitettä, tai kykenemättä tukemaan tätä väitettä muutoin kuin pelkällä oletuksella, joka on ilmaistu unionin yleiselle tuomioistuimelle toimitetussa kirjelmässä, jonka mukaan ”kaiken tämän perusteella voi[tiin] siten uskoa, että [oikeusasiamiehen] edustajat olivat suorittamassaan tarkastuksessa – – nähneet asiakirjoja, jotka vahvist[ivat] sen, että parlamentti oli ilmoittanut yksiköilleen siitä, että kantajan nimi oli lisätty kyseiseen [soveltuvien hakijoiden] luetteloon”, oikeusasiamies on huolellisuuden ja varovaisuuden laiminlyömyllä tehnyt anteeksiantamattomia virheitä ja sivuuttanut vakavalla ja ilmeisellä tavalla harkintavaltansa rajat tutkinnan suorittamisessa.
- 113 Lopuksi on tarkasteltava huolellisuusvelvoitteen laiminlyöntiä, joka perustuu siihen, että oikeusasiamies on päättellyt 31.3.2011 tekemässään päätöksessä, jolla alkuperäinen tutkinta päätettiin, että parlamentin toiminnassa ei ollut ilmennyt hallinnollista epäkohtaa sen ajan pituuden osalta, jona yhtäältä Staelenin ja toisaalta avoimen kilpailun EUR/A/151/98 muiden hakijoiden nimet olivat merkittynä soveltuvien hakijoiden luetteloon, tyytyen tutkinnan tämän näkökannan osalta parlamentin antamaan selitykseen varmistamatta, että ne seikat, joihin tämä selitys perustui, pitivät paikkansa.
- 114 Tästä oikeuskäytännössä on jo katsottu, että kun hallintoa pyydetään suorittamaan tutkinta, sen on suoritettava se kaikella mahdollisella huolella olemassa olevien epäilyjen hälventämiseksi ja tilanteen selventämiseksi (ks. vastaavasti tuomio 11.11.1986, Irish Grain Board v. Minister for Agriculture, 254/85, EU:C:1986:422, 16 kohta).
- 115 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että oikeusasiamies oli katsonut 31.3.2011 tekemässään päätöksessä, että se ajallinen ero, jonka Staelen oli väittänyt olleen hänen soveltuvien hakijoiden luettelossa merkittynä olonsa ja muiden hakijoiden tässä luettelossa merkittynä olon välillä, ei ollut parlamentin syyksi luettava hallinnollinen epäkohta, koska oikeusasiamies oli katsonut vakuuttavaksi mainitun toimielimen tästä hänelle antaman selityksen, jonka mukaan muut hakijat oli otettu palvelukseen mainitun luettelon julkaisemista seuranneiden kahden vuoden aikana, kun taas Staelenin nimi oli merkittynä siihen hieman yli kaksi vuotta.
- 116 Mainitun asiakirja-aineiston perusteella on myös selvää, että oikeusasiamiehen nyt käsiteltävässä asiassa suorittama alkuperäinen tutkinta ja tarkastus, joilla oli tarkoitus todeta, ilmenikö parlamentin toiminnassa hallinnollinen epäkohta, koskivat erityisesti yhtä täsmällistä kohtaa eli sitä, oliko Staelen merkittynä luetteloon lyhyemmän ajan kuin muut soveltuvien hakijoiden luetteloon merkityt hakijat.
- 117 Näin ollen oikeusasiamies ei voinut anteeksiantamatonta virhettä tekemättä ja siten mainitun tutkinnan suorittamisessa vakavasti ja ilmeisesti harkintavaltansa rajoja ylittämättä päätellä 31.3.2011 tekemässään päätöksessä, jolla kyseinen tutkinta päätettiin, ettei näin ollut ja ettei siten Staelenia ollut syrjitty, tukeutumalla tältä osin yksinomaan kyseessä olevan toimielimen antamaan pelkkään selitykseen edes yrittämättä saada päätöksen 94/262 3 artiklan 2 kohdan perusteella hänelle kuuluviin selvityskkeinoin turvatuun yksityiskohtaisempia tietoja, joiden perusteella hän olisi voinut varmistaa, että mainitun toimielimen vastuusta vapautumiseksi esiin tuomat tosiseikat, joihin tämä selitys perustui, pitivät paikkansa.
- 118 Toiseksi Staelenin siitä väitteestä, että hänen oikeuttaan siihen, että hänen pyyntöjään käsitellään kohtuullisessa ajassa, oli loukattu, on todettava, että ne kahdeksan ja viiden kuukauden ajat, joissa oikeusasiamies oli vastannut 1.7.2008 Staelenin hänelle vastaavasti 19.10.2007 ja 24.1.2008 lähettämiin kirjeisiin, voivat ensi näkemältä vaikuttaa erityisen pitkiltä.

- 119 Vaikka asianosaiset ovat samaa mieltä siitä, että oikeusasiamiehen olisi pitänyt vastata nopeammin kahteen edellä mainittuun kirjeeseen, nyt käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan voida katsoa, että vastaamalla niihin tällaisella viiveellä oikeusasiamies olisi nyt käsiteltävässä asiassa rikkonut tämän tuomion 31 ja 32 kohdassa esiin tuodussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla yksityistä suojaavaa unionin oikeussääntöä riittävän ilmeisesti.
- 120 Tältä osin on todettava, että 19.10.2007 päivätyn Staelenin kirjeen tarkoituksena oli ilmoittaa oikeusasiamiehelle 15.10.2007 päivätystä parlamentin kirjeestä, joka koski soveltuvien hakijoiden luettelon voimassaolon päättymistä 31.8.2007. Sitä vastoin 24.1.2008 päivätyn kirjeen tarkoituksena oli tiedustella oikeusasiamieheltä, aikoiko tämä 19.10.2007 päivättyyn kirjeeseen sisältyneiden seikkojen perusteella harkita mahdollisesti sen alkuperäisen tutkinnan uudelleen aloittamista, jonka hän oli tällä välin päättänyt 22.10.2007 tekemällään päätöksellä.
- 121 19.10.2007 päivätystä kirjeestä on todettava, että oikeusasiamiehelle osoitettu moite ei koske sitä, että tämä ilmoitti Staelenille 22.10.2007 tekemästään päätöksestä, jolla alkuperäinen tutkinta päätettiin, eikä siinä otettu huomioon mainittuun kirjeeseen sisältyviä seikkoja, vaan ainoastaan sitä, että kyseiseen kirjeeseen oli vastattu viiveellä. Oikeusasiamies on tältä osin korostanut unionin yleiselle tuomioistuimelle esittämässään vastineessa, että mainittu kirje oli saapunut hänelle vasta 22.10.2007, jolloin hänen päätöksensä alkuperäisen tutkinnan päättämisestä oli jo tehty.
- 122 Edellä todetusta johtuu, ettei kyseinen moite eikä se, joka koskee oikeusasiamiehen 24.1.2008 päivätyssä kirjeessä tämän jälkeen antaman vastauksen viivästynyttä luonnetta, nyt käsiteltävässä asiassa liity tapaan, jolla oikeusasiamies on suorittanut alkuperäisen ja oma-aloitteisen tutkintansa ja päättänyt ne.
- 123 Kun otetaan erityisesti huomioon se, että oikeusasiamies oli juuri 22.10.2007 tehdyllä päätöksellään päättänyt tutkinnan, joka oli kestänyt liki vuoden, ei voida katsoa yhtäältä, että pelkästään siitä syystä, ettei oikeusasiamies ollut aluksi vastannut kirjeeseen, jonka Staelen oli hänelle lähettänyt kiireellisesti 19.10.2007, ennen kuin viimeksi mainittu oli 24.1.2008 esittänyt hänelle pyynnön mahdollisesta tutkinnan sellaisesta uudelleen aloittamisesta, joka perustui mainittuun 19.10.2007 päivättyyn kirjeeseen sisältyvään seikkaan, oikeusasiamies olisi vakavalla ja ilmeisellä tavalla ylittänyt tämän tuomion 33 kohdassa esiin tuodun sen laajan harkintavallan rajat, joka hänellä on ratkaistessaan, ovatko hänelle tehty kantelut perusteltuja sekä mihin toimiin ne johtavat, tai että hän olisi tällaisessa asiayhteydessä sivuuttanut Staelenin oikeuden siihen, että tämän pyynnöt käsitellään kohtuullisessa ajassa.
- 124 Toisaalta ei myöskään tässä samassa asiayhteydessä voida katsoa, että koska oikeusasiamies oli myöhemmin ja saatuaan tällaisen kehotuksen tutkia mahdollisuutta aloittaa näin päätetty tutkinta uudelleen ottanut kantaa tähän kehotukseen vasta viiden kuukauden kuluttua sen saamisesta, hän olisi ylittänyt vakavalla ja ilmeisellä tavalla nämä samat rajat taikka sivuuttanut sen, jota asia koskee, oikeuden siihen, että tämän pyyntö käsitellään kohtuullisessa ajassa.
- 125 Tästä seuraa, ettei pelkästään se, että oikeusasiamies oli vastannut hieman viiveellä edellä mainittuihin kahteen Staelenin kirjeeseen, voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymistä.
- 126 Kaikesta edellä todetusta seuraa, että oikeusasiamies on alkuperäistä ja oma-aloitteista tutkintaa suorittaessaan syylistynyt kolmeen tämän tuomion 31 ja 32 kohdassa esiin tuodussa oikeuskäytännössä tarkoitettuun huolellisuusveloitteen riittävän ilmeiseen rikkomiseen sekä näiden lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen perustellusti esiin tuomaan rikkomiseen – kuten ilmenee ensimmäisen valitusperusteen toisen osan tutkimisesta –, joka koskee sitä, että oikeusasiamies on vääristellyt 20.3.2007 päivätyn parlamentin lausunnon sisältöä; tämä muodostaa sellaisten ilmeisten rikkomisten kokonaisuuden, jotka voivat aiheuttaa unionin vastuun syntymisen.

- 127 Siten toiseksi on tutkittava, ovatko mainitut rikkomiset aiheuttaneet Staelenille tämän tuomion 91 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua todellista ja varmaa henkistä kärsimystä, varmistamalla tältä osin, että tämä vahinko on näiden rikkomisten välitön seuraus (ks. vastaavasti mm. tuomio 28.6.2007, *Internationaler Hilfsfonds v. komissio*, C-331/05 P, EU:C:2007:390, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 128 Koska unionin tuomioistuin on tämän tuomion 95 kohdassa hyväksynyt neljännen valitusperusteen ensimmäisen osan, on aluksi tämän saman tuomion 92–94 kohdassa esitetyistä syistä todettava, että Staelenilla ei ole oikeutta vedota korvattavaan henkiseen kärsimykseen, joka liittyy siihen, että hän on menettänyt luottamuksensa oikeusasiamiehen toimistoon tällaisten rikkomisten vuoksi.
- 129 Staelen on myös vedonnut henkiseen kärsimykseen, joka johtuu lähinnä – kuten ilmenee hänen unionin yleiselle tuomioistuimelle osoittamistaan kirjelmistä – ”psykologisen loukkauksen” tunteesta, jota hän oli kokenut sen tavan vuoksi, jolla oikeusasiamies oli käsitellyt hänen kanteluaan.
- 130 Siten oikeusasiamiehen esittämät anteeksipyynnöt, parlamentin lausunnon sisällön vääristämiseen liittyvän virheen viivästynyt korjaaminen tai lopuksi oma-aloitteinen tutkinta eivät nyt käsiteltävässä asiassa kompensoineet näin aiheutunutta henkistä kärsimystä.
- 131 Näin ollen on päätettävä, että Staelenille aiheutunut henkinen kärsimys on asianmukaisesti korjattavissa maksamalla hänelle 7 000 euron suuruinen korvaus.

Oikeudenkäyntikulut

- 132 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteeton tai jos valitus on perusteltu ja unionin tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Mainitun työjärjestyksen 138 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan, mutta unionin tuomioistuin voi kuitenkin päättää, että asianosainen vastaa omien kulujensa lisäksi osasta toisen asianosaisen kuluja, jos tämä on perusteltua asiassa ilmenneiden seikkojen vuoksi.
- 133 Vaikka nyt käsiteltävässä asiassa oikeusasiamiehen valitus on hyväksytty ja vaikka valituksenalainen tuomio on siten osittain kumottu, unionin tuomioistuin, joka on ratkaissut lopullisesti Staelenin kanteen, on osittain hyväksynyt sen. Oikeusasiamies on pyytänyt, että oikeudenkäyntikuluista päätettäisiin oikeudenmukaisesti ja kohtuudella.
- 134 Näin ollen nyt käsiteltävän asian olosuhteiden perusteella on päätettävä, että omien oikeudenkäyntikulujensa lisäksi oikeusasiamies korvaa sekä asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhaussa Staelenille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 135 Koska Staelenin tässä tuomioistuimessa nostamaan vastavalitukseen liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on, kuten määrätään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 137 artiklassa, jota sovelletaan tämän työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan perusteella valituksen käsittelyyn, määrätty 29.6.2016 annetulla määräyksellä oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, ei julkaistu, EU:C:2016:670) päätettäväksi myöhemmin, näiden samojen määräysten perusteella tässä tuomiossa, jolla asian käsittely päätetään, on määrättävä näistä oikeudenkäyntikuluista.

¹³⁶ Koska Staelen on hävinnyt mainitun vastavalituksen ja koska oikeusasiamies on vaatinut tämän määräämistä korvaamaan oikeudenkäyntikulut, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan perusteella hänet on määrättävä korvamaan oikeusasiamiehen oikeudenkäyntikulut, jotka liittyvät vastavalitukseen, sekä vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Claire Staelenin vastineessaan esittämä vaatimus siitä, että Euroopan oikeusasiamies on velvoitettava maksamaan hänelle 50 000 euron korvaus, jätetään tutkimatta.**
- 2) Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen 29.4.2015 antaman tuomion Staelen v. oikeusasiamies (T-217/11, EU:T:2015:238) tuomiolauselman 1, 3 ja 4 kohta kumotaan.**
- 3) Euroopan oikeusasiamies velvoitetaan maksamaan Claire Staelenille 7 000 euron korvaus.**
- 4) Claire Staelen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja hänet velvoitetaan korvaamaan Euroopan oikeusasiamiehelle oikeudenkäyntikulut, jotka liittyvät vastavalitukseen, joka on hylätty 29.6.2016 annetulla määräyksellä oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, ei julkaistu, EU:C:2016:670).**
- 5) Euroopan oikeusasiamies vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja hänet velvoitetaan korvamaan Claire Staelenin oikeudenkäyntikulut, jotka liittyvät sekä asian käsittelyyn ensimmäisessä oikeusasteessa että päävalitukseen.**

Allekirjoitukset